

MASTAIČIŲ HERALDIKA

25 puslapiuose:

MASTAIČIŲ HERALDIKOS DOKUMENTŲ IR ETALONŲ KOPIJOS, TAISYKLĖS, SUKŪRIMO ISTORIJA

Šiame 25 puslapių dokumente pateiktą žodinę - vaizdinę informaciją surinko, redagavo ir parengė
Mastaičių heraldikos etalonų autorė Valerija Kaušitė – Kiškienė / 2016 metais

MASTAIČIAI YRA ALŠĖNŲ SENIŪNIJOS CENTRAS, TODĖL MASTAIČIŲ HERALDIKA YRA IR ALŠĖNŲ SENIŪNIJOS HERALDIKA

MIESTŲ /MIESTELIŲ/ KAIMŲ/ HERALDIKOS ETALONŲ KŪRIMO EIGĄ PRIŽIŪRI, KOREGUOJA,
KONSULTUOJA LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA, KURIOS VEIKLĄ UŽTIKRINA
LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO KANCELIARIJA

(Apie LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJĄ yra LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO,
KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMO penktasis skirsnis, žr.: 21 – 22 psl.)

MIESTO / MIESTELIO / KAIMO HERBAS ĮSIGALIOJA TADA, KAI JĮ DEKRETU PATVIRTINA RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

INFORMACIJOS ŠALTINIAI:

Knygos:

- ▶ „LIETUVOS HERALDIKA“, I t., sudarytojas ir parengėjas Edmundas Rimša, 1998/ „baltos ankos“
- ▶ Knygoje „SPALVA LIETUVIŲ LIAUDIES MENE“ (1988/„Vaga“) – Edmundo Rimšos straipsnis „SPALVA LIETUVOS HERALDIKOJE“

Straipsniai internete:

- ▶ LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMAS.
- ▶ Dr. Edmundas Rimša. „ŠIUOLAIKINĖ LIETUVOS HERALDIKA“.
- ▶ „KAS GALI TURĖTI HERBĄ?“ M. Vitkūnas kalbina dr. Edmundą Rimšą /Delfi/2008-09-10
- ▶ „SAVO SIMBOLIKA SUSIRŪPINO IR MIESTELIAI BEI SENIŪNIJOS“. D. Červokienė kalbina dr. Edmundą Rimšą / XXI amžius/ 2012-12-14
- ▶ „SPECIALIEJI ISTORIJOS MOKSLAI. HERALDIKA“.
- ▶ „SĄRAŠAS: LIETUVOS HERBAI“ - Vikipedija
- ▶ „HERALDIKA“ - Vikipedija
- ▶ Virtuali paroda „LIETUVOS VALSTYBĖS ŠIUOLAIKINĖ HERALDIKA“.

- ▶ Mastaičių heraldiką įteisinantys dokumentai: herbą tvirtinantis LR Prezidento dekretas, antspauduoti heraldikos etalonai, Lietuvos Heraldikos komisijos pateiktas herbo aprašas – yra originalų kopijos.
- ▶ Dokumento vaizdinė medžiaga yra autorinė, t.y. visi Lietuvos Heraldikos komisijos ir Lietuvos Prezidento dokumentais patvirtinti / įteisinti Mastaičių heraldikos etalonai yra šios ekspozicijos sudarytojos Valerijos Kaušitės - Kiškienės autoriai darbai.
- ▶ Dokumento žodinė informacija surinkta iš aukščiau nurodytų informacijos šaltinių ir iš Lietuvos Heraldikos komisijos konsultacijų heraldikos kūrimo eigoje.

TURINYS

- 1 psl..... • MASTAIČIŲ HERALDIKA (PRADŽIA);
• INFORMACIJOS ŠALTINIAI;
- 2 psl..... • TURINYS
- 3 psl..... • MASTAIČIŲ HERALDIKOS SUKŪRIMO ISTORIJA;
- 4 psl..... • MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO/ HERALDIKOS ETALONŲ KŪRIMO ETAPAI;
• MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO/ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTO SUDĖTIS IR ĮVYKDYMO
BEI PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO TVIRTINIMUI REIKALAVIMAI;
- 5 psl. • MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO/ HERALDIKOS ETALONŲ NAUDOJIMO TVARKA;
• DĖL PASITAIKANČIŲ *NUKRYPIMŲ* NUO HERBO ETALONO, GAMINANT MIESTO/
MIESTELIO/ KAIMO HERALDIKOS OBJEKTUS // REKOMENDACIJOS, KAIP
TEISINGAI GAMINTI OBJEKTĄ SU HERBO ATVAIZDU;
- 6 psl..... • MASTAIČIŲ HERBAS, JO TVIRTINIMO / ĮTEISINIMO DATA;
- 7 psl..... • LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETAS, KURIUO PATVIRTINTAS IR
ĮTEISINTAS MASTAIČIŲ HERBAS (dok. kopija);
- 8 psl. • MASTAIČIŲ HERBO ETALONO NESPALVOTAS - GRAFIŠKAI ŽYMINČI SPALVAS
PIEŠINYS (ŠAFIRUOTĖ) SU LR PREZIDENTO TVIRTINIMO DATĄ ŽYMINČIU
ANTSPAUDU (dok. kopija);
- 9 psl. • LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJOS DOKUMENTAS „MASTAIČIŲ HERBAS“
(dok. kopija);
- 10 psl. • MASTAIČIŲ HERBAS IR JO SIMBOLIKA. MASTAIČIŲ HERBO APRAŠYMAS;
- 11 – 14 psl. • MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, ATLIKTAS RANKINIU BŪDU
ANT A4 FORMATO VATMANO LAPŲ, SPALVOTAS PLOKŠTUMAS DAŽAIS
DENGIANČIUS TEPTUKU (originalo kopijos);
- 15 – 16 psl. • MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, PATEIKTAS CD LAIKMENOJE;
- 17 – 22 psl. • LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ
ŽENKLŲ ĮSTATYMAS;
- 23 – 25 psl. • TRUMPAI APIE HERALDIKĄ: BENDROSIOS NUOSTATOS, KELETAS SVARBIAUSIŲ
HERBO ETALONO KŪRIMO TAISYKLIŲ, IR KT.

MASTAIČIŲ HERALDIKOS SUKŪRIMO ISTORIJA

Alšėnų seniūnijos, kurios centras yra Mastaičiuose, seniūnas Arūnas Stašaitis ir seniūno pavaduotoja Jolanta Stasiukonienė inicijavo Mastaičių heraldikos kūrimą. Alšėnų seniūnaičių susirinkime 2013 m. balandžio 4 d. buvo nuspręsta kurti vietovės herbą. Heraldikos sukūrimas buvo patikėtas Mastaičiuose gyvenančiai dailininkei Valerijai Kiškienei. Dėl herbo simbolio idėjos dailininkė išklauė Alšėnų seniūnijos darbuotojų, seniūnaičių ir kaimyniškai bendraujančių Mastaičių gyventojų pasiūlymus. Mastaičiai ir visa Alšėnų seniūnija yra žemdirbystės kraštas, todėl apsistota ties idėja, kad simbolis gali būti žemės ūkio darbo įrankiai, padargai, augmenija. Kai asmeniniuose ir bendruomenės pokalbiuose jau buvo sutarta, **KA** Mastaičių herbo simbolis turėtų reprezentuoti (t.y. - kad atspindėtų žemdirbystę), toliau sekė herbą kuriančios dailininkės darbas – **KAIP** tai pavaizduoti.

Siekiant, kad mūsų siūlomas herbo simbolis ir jo piešinys nebūtų dažnai pasikartojantis jau esamuose Lietuvos herbuose, dailininkė V. Kiškienė kiekvieną siūlymą išanalizavo bendrame Lietuvos heraldikos kontekste, t.y., peržiūrėta visi iki 2013 m. sukurti Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų herbai.

V. Kiškienė, pagal minėtą idėją paruošusi herbo eskizus, 2014 m. kovo 18 d. pristatė juos Alšėnų seniūnaičių susirinkime, kur buvo pritarta: herbe vaizduoti vežimą su jame esančiu javų pėdu. Pagal galiojančią tvarką buvo nutarta heraldikos idėjos eskizus pristatyti Lietuvos Heraldikos komisijai ir tęsti herbo etalono kūrimą, atsižvelgiant į Lietuvos Heraldikos komisijos rekomendacijas.

Kurdama eskizus Mastaičių herbo idėjos pristatymui ir vėliau, visame herbo sukūrimo procese, V. Kiškienė siekė, kad Mastaičių herbas atitiktų bendrą Lietuvos heraldikos stilistiką.

2014-03-27 Mastaičių seniūnas A. Stašaitis, seniūno pavaduotoja J. Stasiukonienė ir herbą kurianti dailininkė V. Kiškienė Lietuvos Heraldikos komisijai (toliau – LHK) pristatė Mastaičių herbo simbolio idėją – **javų pėdas vežime**. Mūsų pateikta idėja yra akcentuojanti, kad Alšėnų seniūnija yra žemdirbystės kraštas, o Mastaičių gyvenvietė (Alšėnų seniūnijos centras) įkurta nuo seno čia vienkiemiuose gyvenusių ir ūkininkavusių šeimų žemėse. Be to, vežimas simbolizuoja gerą susisiekimą, vykstantį per Mastaičius nutiesta tarptautine automagistrale.

Herbą kurianti dailininkė pateikė keletą šias idėjas išreiškiančių eskizų variantų, kuriuose šalia pagrindinio simbolio – vežimo su javais - dar buvo vaizduojama: žvaigždė – didelių siekių simbolis; pumpė - pievų, ganyklų, dirbamų laukų paukštis; javų laukas. LHK nariai - dailininkai ir istorikai – patarė atsisakyti pumpės bei kitų elementų ir žaliame skydo lauke vaizduoti tik pagrindinį simbolį, t.y. vežimą su javų pėdu. Tolesniam herbo kūrimui LHK patvirtino tokią Mastaičių herbo figūros idėją: HERBO SKYDO ŽALIAME LAUKE – AUKSINIS VEŽIMAS SU AUKSINIU JAVŲ PĖDU, o kai herbą kurianti dailininkė darbo eigoje pateikė daugiau herbo figūros variantų eskizų - LHK nariai atrinko eskizą, kuriame buvo pavaizduotas **vežimas su 3 javų pėdais**.

Visame herbo kūrimo procese, tikslinant herbo figūros piešinį, ieškant smulkių detalių išraiškos bei jų visumos harmonijos, eskizai periodiškai buvo pateikiami konsultuoti LHK nariams. Iš viso dalyvauta dešimtyje Lietuvos Heraldikos komisijos (LHK) posėdžių: pirmajame – 2014 m. kovo 27 d. pristatyta Mastaičių heraldikos idėja, po to dalyvauta 8 posėdžiuose tikslu konsultuoti ir išklausti LHK narių patarimus tolesniame eskizavimo procese, o 2015 m. birželio 18 d. LHK posėdyje buvo pristatyti pilnai pagal reikalavimus įvykdyti Mastaičių heraldikos etalonai (žr. 11 – 16 psl.) ir tą pačią dieną LHK aprobuoti. Aprobuotus etalonų komplektus Lietuvos Heraldikos komisija teikia Lietuvos Respublikos Prezidento tvirtinimui.

Mastaičių herbas LR Prezidento dekretu Nr. 1K- 392 patvirtintas 2015 m. liepos 16 d.

MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO HERALDIKOS ETALONŲ KŪRIMO ETAPAI

PASTEBĖJIMAS: Kiekvienas etapas skirtingose seniūnijose užtrunka skirtingai: herbo sukūrimo trukmę nulemia seniūnijos bendruomenės diskusijos, Heraldikos komisijos ir seniūnijos atstovų diskusijos ir herbą kuriančio dailininko heraldikos kūrimo patirtis.

- PIRMAS** etapas. Vietovės susirinkimuose bendruomenių nariai ar jų atstovai, pavieniai vietovės asmenys, seniūnijos darbuotojai, atsižvelgdami į vietovės išskirtinumo bruožus, jos istoriją, ateities vizijas, siūlo herbo simbolio idėjas, diskutuoja, kol *prieinama* prie bendros nuomonės.
- ANTRAS** etapas. Vietovės herbo idėja ir simbolis pristatomi bei aptariami Lietuvos Heraldikos Komisijos (toliau - LHK) posėdyje (arba keliuose posėdžiuose), dalyvaujant seniūnijos atstovams, herbą kuriančiam dailininkui ir LHK nariams - istorikams ir dailininkams. (LHK posėdžiai vyksta kas 2 savaitės Lietuvos Respublikos Prezidentūros kanceliarijoje)
- TREČIAS** etapas. Sekančiuose LHK posėdžiuose aptariami herbą kuriančio dailininko paruošti eskizai: konsultuojama, siekiant sukurti visus heraldikos reikalavimus atitinkantį, o taip pat – istorinę tiesą ir dailės kūrimo principus atitinkantį herbo etaloną.
- KETVIRTAS** etapas. Dailininkas daro 2 vienodus miesto / miestelio/ kaimo heraldikos etalonų komplektus, kuriuos – pilnai paruoštus - LHK aprobuoja ir po to Dekretu tvirtina Lietuvos Respublikos Prezidentas. Po LR Prezidento tvirtinimo vienas heraldikos etalonų komplektas lieka LHK archyvui, o kitas – užsakovui, t.y. savivaldybei ar seniūnijai.

MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTO SUDĖTIS IR ĮVYKDYMO BEI PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO TVIRTINIMUI REIKALAVIMAI

- 1) SPALVOTAS HERBO ETALONO PIEŠINYS /projektas/, daromas rankiniu būdu, t.y. spalvotas plokštumas dažais dengiant teptuku (o ne atspausdinant).
- 2) GRAFINIS HERBO ETALONO PIEŠINYS /projektas/, atliktas pagal heraldikoje nustatytą spalvų žymėjimo grafiniu būdu sistemą (šafiruotę) su virš jo didžiosiomis raidėmis užrašytu miesto/ miestelio/ kaimo pavadinimu;
- 3) SPALVOTAS VĖLIAVOS ETALONO PIEŠINYS /projektas/, daromas rankiniu būdu, t.y. spalvotas plokštumas dažais dengiant teptuku (o ne atspausdinant).
- 4) ANTSPAUDO PIEŠINYS /projektas/.
- 5) Visi aukščiau išvardinti (1, 2, 3, 4) heraldikos etalonai /projektai/ daromi ant A4 (30x21 cm) formato vatmano lapų, paklijuotų ant kartono.
- 6) Prie rankiniu būdu paruošto etalonų komplekto pridedama CD laikmena, kurioje įrašyti CorelDraw programoje atlikti visi 1, 2, 3 ir 4 punktuose išvardinti heraldikos etalonai (spalvoti ir grafiniai).
- 7) Pagal aukščiau nurodytus heraldikos etalonų komplekto sudėties ir įvykdymo reikalavimus (1 – 6 punktai) dailininkas turi paruošti 2 (du) heraldikos etalonų komplektus, sudėtus atskirai į 2 (du) aplankus (vienas aplankas /komplektas/ – Lietuvos Heraldikos komisijos archyvui, o kitas – užsakovui, t.y. savivaldybei /ar seniūnijai/).
- 8) Šie pilnai paruošti komplektai yra Lietuvos Heraldikos Komisijos aprobuojami ir teikiami Lietuvos Respublikos Prezidento tvirtinimui.

PASTABA: Prieš vykdant šiuos aukščiau suminėtus (1 - 8) punktus vyksta heraldikos kūrimo procesas, kurį apibrėžia daug taisyklių. Keletas jų surašyta skyriuje „TRUMPAI – APIE HERALDIKĄ“, žr. 23, 24, 25 psl.

MIESTO /MIESTELIO/ KAIMO HERALDIKOS ETALONŲ NAUDOJIMO TVARKA

1. BENDROJI LR MIESTO / MIESTELIO / KAIMO HERALDIKOS ETALONŲ NAUDOJIMO TVARKA

- I. Bendroji LR miesto /miestelio/ kaimo heraldikos etalonų naudojimo tvarka yra apibrėžta LR VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMO (toliau – ĮSTATYMAS / žr. 17 – 22 psl.) 3 ir 4 skirsniuose.
- II. Miesto, miestelio ir kaimo herbo naudojimo tvarką nustato savivaldybės taryba (ĮSTATYMAS, 3 skirsnis, 8 straipsnis, 5).
- III. LR VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMO įgyvendinimą savivaldybėse prižiūri savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgalioti asmenys (ĮSTATYMAS, 6 skirsnis, 15 straipsnis, 1).
- IV. Gaminant heraldikos objektą, yra būtina *nenukrypti* nuo herbo etalono, t.y. spalvos, metalai (apie spalvas ir metalus žr. 24 psl.), piešinys ir jo proporcijos turi pilnai atitikti LR Prezidento dekretu patvirtinto herbo spalvas, metalus, piešinį ir jo proporcijas.
- V. Herbo atvaizdo dydžiai gali būti įvairūs – pagal heraldikos objekto paskirtį.
- VI. Miestelio/ kaimo heraldikos etalonų teirautis - vietos seniūnijoje. (ĮSTATYME nurodyta, kad vienas etalonų projekto egzempliorius saugomas LHK archyve, kitas – pas herbo ar herbinio ženklo naudotoją (4 skirsnis, 9 straipsnis, 2)
- VII. REKOMENDACIJOS, kaip teisingai gaminti objektą su herbo atvaizdu - žemiau esančiame straipsnyje.

2. DĖL PASITAIKANČIŲ NUKRYPTIMŲ NUO HERBO ETALONO, GAMINANT MIESTO / MIESTELIO / KAIMO HERALDIKOS OBJEKTUS // REKOMENDACIJOS, KAIP TEISINGAI GAMINTI OBJEKTĄ SU HERBO ATVAIZDU

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYME (žr. 17 – 22 psl.) (toliau – ĮSTATYMAS) sakoma, kad „**herbai, herbinės vėliavos, herbiniai ženklai, herbiniai antspaudai turi atitikti savo etalonus ir projektus, šio įstatymo ir Lietuvos heraldikos komisijos patvirtintų heraldikos taisyklių nustatytus reikalavimus**“ (pirmasis skirsnis, 3 straipsnis, 2).

Čia dera paaiškinti, kodėl, gaminant įvairius heraldikos objektus, negalima *nukrypti* nuo sukurto ir LR Prezidento dekretu patvirtinto etalono. Kuriant heraldiką, herbo simbolio elementuose - figūroje, spalvose ir metaluose – *įrašomi* bendruomenės žmonių siekiai ir informacija apie išskirtinumą vietovės, kuriai tas herbas sukuriamas. ĮSTATYME rašoma: „**Herbas yra teisės aktų nustatyta tvarka sukurtas ir patvirtintas valstybės, apskrities, savivaldybės, miesto, miestelio ar kaimo skiriamasis ženklas, skirtas simbolizuoti ir išskirti subjektą, kuriam jis sukurtas**“ (pirmasis skirsnis, 2 straipsnis, 4).

Jeigu, gaminant heraldikos objektus, simbolio elementai neatitinka herbo etalono – tokiu atveju: 1 - išreiškiama nepagarba vietovės kultūrai ir 2 - nėra galimybės perskaityti į herbo simbolį įrašytos informacijos apie vietovės išskirtinumą ir žmonių siekius. **Todėl tik LR Prezidento dekretu patvirtintą miesto /miestelio/kaimo heraldikos etaloną tiksliai atitinkantis heraldikos objektas yra teisingas ir teisėtas.**

Deja, heraldikos naudojime pastebima *nukrypimų* nuo etalono. Pavyzdžiui, praktikoje pasitaikantis rimtas pažeidimas yra herbo spalvų ir metalų pakeitimas bet kokiomis kitomis spalvomis.

Nukrypimai nedaromi tyčia – matyt, trūksta informacijos, todėl žemiau pateikiamos **REKOMENDACIJOS**:

1. • NEGALIMA KEISTI HERBO SKYDO IR JO FIGŪROS (SIMBOLIO) PIEŠINIO PROPORCIJŲ, SPALVŲ IR METALŲ.
2. • NEGALIMA PRIDĖTI JOKIŲ PAPILDOMŲ ELEMENTŲ, ŠEŠĖLIŲ IR SPALVŲ.
3. • Gaminant **SPALVOTĄ** herbo atvaizdą iškabose prie įėjimo į įstaigą, riboženkluose prie įvažiavimo į miestą, medaliuose, ženkliukuose ir kitokios paskirties objektuose - visais atvejais (gaminant iš įvairių medžiagų, įvairiomis technologijomis) būtina laikytis reikalavimo: HERBO SPALVOS IR METALAI TURI TIKSLIAI ATITIKTI JO ETALONO SPALVAS IR METALUS. (Apie spalvas ir metalus žr. 24 psl.)

Patikslinimas: Metalai *dengiami* vienu iš dviejų variantų: AUKSAS: 1 - auksine spalva – metalizuotais dažais išgaunant aukso efektą arba 2 - geltona spalva (geltonu dažu). SIDABRAS: 1 - sidabrine spalva – metalizuotais dažais išgaunant sidabro efektą arba 2 - balta spalva (baltu dažu).

4. • Jeigu nėra galimybės pagaminti herbą, atitinkantį etalono spalvas ir metalus, geriau spalvų visai nenaudoti – herbą gaminti nespaltvotą. Žemiau - **NESPALVOTO** herbo gaminimo variantai – A, B, C:
 - A) Gaminti **herbą reljefiniu paviršiumi** (t. y. iškilus vaizdas plokščiame fone, naudojamas kuriant reljefinius paveikslus – bareljefus, medalius, ženkliukus, monetas ir kt.). Tokiu atveju herbas bus vienspalvis – t.y. turės spalvą tos medžiagos, iš kurios jis nulietas, įspaustas, išdrožtas ar iškaltas.
 - B) **Spausdinant ar ant lygaus paviršiaus piešiant herbą**, naudoti be spalvų esantį linijinį nespaltvotą herbo piešinį (žr. 10 puslapyje dešinėje): linijinį herbo piešinį baltame (arba šviesiame) fone spausdinti (ar piešti) juodu ar kitu tamsiu dažu, o tamsiame (arba juodame) fone spausdinti (ar piešti) baltu ar kitu šviesiu dažu.
 - C) Herbo **spausdinimui nespaltvotoje spaudoje** heraldikos etalonų komplekte yra specialiai paruošiamas herbo variantas, grafiškai vaizduojantis spalvas - šafiruotė (apie šafiruotę žr. 25 psl.) su virš skydo didžiosiomis raidėmis užrašytu vietovės pavadinimu (žr. 12 psl.). Šiame herbo piešinyje pagal šafiruotės sutartinę spalvų žymėjimą atpažįstamos (perskaitomos) autentiškos herbo spalvos ir metalai.

MASTAIČIŲ HERBAS

MASTAIČIŲ HERBAS

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJOS APROBUOTAS
2015 m. birželio 18 d. (protokolas Nr. 6K-6 (490));

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO PATVIRTINTAS
2015 m. liepos 16 d. DEKRETU Nr. 1K- 392.

LR PREZIDENTO DEKRETAS, KURIUO PATVIRTINTAS/ĮTEISINTAS MASTAIČIŲ HERBAS (dok. kopija)

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**DEKRETAS
DĖL MASTAIČIŲ HERBO TVIRTINIMO**

2015 m. liepos 16 d. Nr. 1K-392
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos heraldikos komisijos teikimą,

t v i r t i n u MASTAIČIŲ herbą (herbo etalono grafinis piešinys pridedamas).

Respublikos Prezidentė

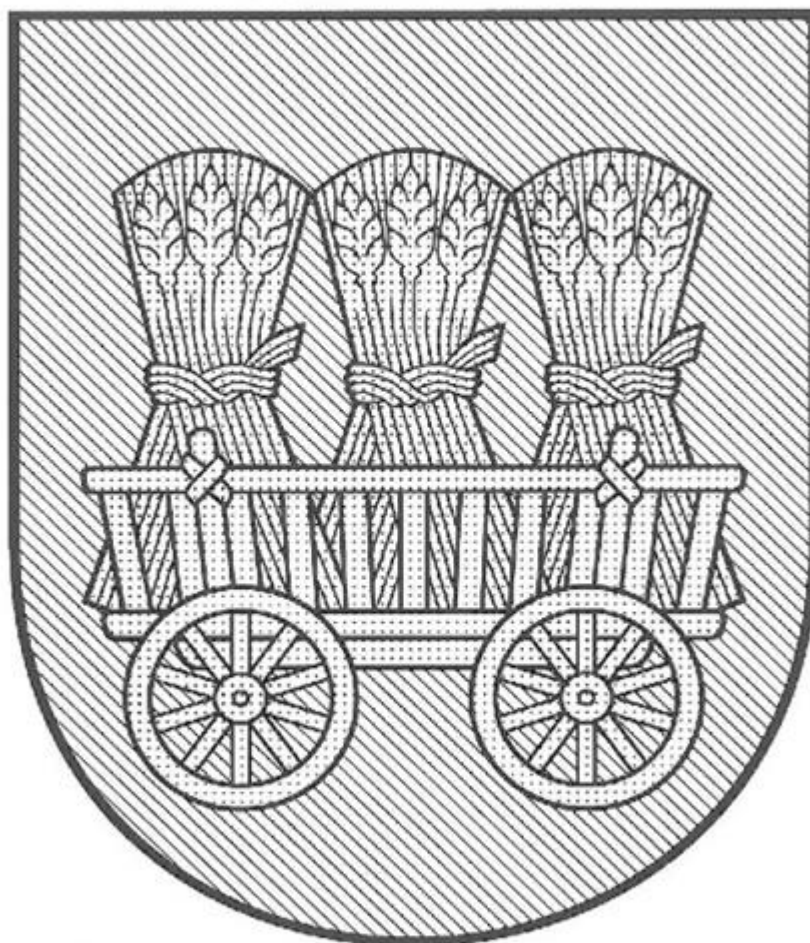
A stylized, handwritten signature in blue ink, representing Dalia Grybauskaitė.

Dalia Grybauskaitė

**MASTAIČIŲ HERBO ETALONO NESPALVOTAS - GRAFIŠKAI ŽYMINTIS SPALVAS PIEŠINYS
(ŠAFIRUOTĖ) SU LR PREZIDENTO TVIRTINIMO DATĄ ŽYMINČIU ANTSPAUDU (dok. kopija)**

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Prezidento
2015 m. liepos 16 d. dekretu Nr. 1K-392

MASTAIČIAI

Sutartinio heraldikos spalvų ir metalų žymėjimo – šafiruotės – iššifravimas Mastaičių herbo piešinyje (Šafiruotė – spalvos žymėjimo kodas baltame skydo lauke iš juodų linijų, brūkšnelių, taškų):

SKYDO LAUKAS. Spalva – žalia. Šafiravimas: vienodais atstumais išdėstytos linijos iš dešinės viršaus į kairę apačią. (Heraldikoje herbo dešinė ir kairė nustatoma žiūrint iš herbo skydo pusės, o ne iš žiūrovo pusės, apie tai – žr. 25 psl.)

VEŽIMAS SU 3 JAVŲ PĖDAIS. Metalas - auksas. Šafiravimas: rastras iš taškučių (sistemiškai vienodais atstumais išdėstyta aibė taškučių).

**LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJOS DOKUMENTAS:
MASTAIČIŲ HERBAS** (dok. kopija)

2025-10-22 **PAPILDYMAS** žemiau esančio LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJOS dokumento (2015-06-25)
MASTAIČIŲ KAIMO ISTORIJOS SKYRELIUI – iš skaitmeninėje erdvėje vėliau patalpintų šaltinių:

1827 m. – 6 namai , 44 gyventojai;
1885 m. – 17 namų, 182 gyventojai.
1888 m.-- 205 gyventojai.

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

Vilnius,

2015 m. birželio 25 d.

Mastaičių herbas

Istoriniai duomenys: Mastaičių kaimas yra Alšėnų seniūnijos centras, priklausantis Kauno rajono savivaldybei. Gyvenvietė įsikūrusi 5 km į p. v. nuo Kauno, šalia Maišio upės.

Mastaičių kaimo istorija – gana trumpa. Yra žinoma, kad XX a. pirmoje pusėje gyvenvietė priklausė Garliavos valsčiui. 1923 m. kaime buvo 23 ūkiai, kuriuose gyveno 163 gyventojai, vėliau gyvenvietė plėtėsi. 1990–2000 m. čia veikė Kauno aukštesnioji Žemės ūkio mokykla, 2001–2002 m. – Kauno aukštesnioji Kraštotvarkos ir verslo mokykla. Šiuo metu veikia Kauno kolegijos Kraštotvarkos fakultetas. 2001 m. duomenimis, gyventojų skaičius kaime siekė 1339.

Svarstant Mastaičių herbo motyvus, vietos bendruomenė jame labiausiai norėjo atspindėti pagrindinę vietos gyventojų veiklą – žemdirbystę. Dėl to herbe buvo pasirinkta vaizduoti vežimą su javų pėdais. Bendruomenės narių žiniomis, XX a. Mastaičių kaime gyvenę smulkūs ūkininkai iš savo ūkio derliaus išlaikydavo gausias šeimas. Žemdirbiai sugyveno taikiai – jie rengdavo talkas ir padėdavo vieni kitiems nuimti derlių. Be to, kaimynai, dažnai mokėję ir kokį nors smulkų amatą, pagelbėdavo pasigaminti vežimus ar žemės ūkio padargus. Žemdirbystės svarbą gyvenvietei atspindi ir 1990–2000 m. Mastaičiuose veikusi Žemės ūkio mokykla, dabar – Kraštotvarkos fakultetas. Ir šiuo metu vietos gyventojai plėtoja žemės ūkį, dauguma jų augina javus. Javų pėdas simbolikoje reiškia turta, derlių ir žemės jėgas. Vežimas atspindi žemės ūkio darbus, derliaus gausumą – lietuvių liaudyje yra sakoma: „vežimais verčia malūnan grūdus“. Be to, herbe vežimas kartu simbolizuoja ir gerą susisiekimą – per Mastaičius nutiesta *Via Baltica* automobilių magistralė. Žalias skydo laukas rodo gražią apylinkių gamtą – kaimą iš dviejų pusių gaubia miškas.

Mastaičių herbo etaloną sukūrė Valerija Kiškienė. Jį Lietuvos heraldikos komisija aprobavo 2015 m. birželio 18 d. (Komisijos posėdžio protokolas Nr. 6K–6 (490)).

Herbo aprašymas: Žaliame lauke auksinis vežimas su trimis surištais auksiniais javų pėdais. Kiekviename pėde – po tris varpas.

Specialistė Lietuvos heraldikos klausimais

Neringa Dambrauskaitė

MASTAIČIŲ HERBAS IR JO SIMBOLIKA

MASTAIČIŲ HERBO SIMBOLIKA - IŠ LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJOS APRAŠO:

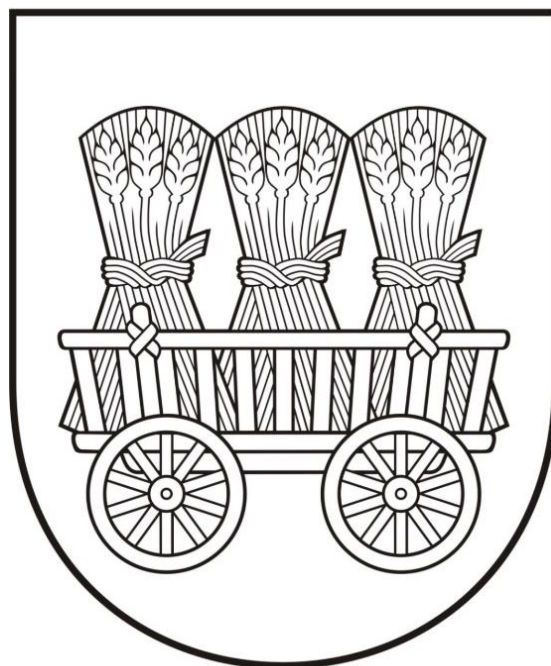
Mastaičiuose gyvenę smulkūs ūkininkai iš savo ūkio derliaus išlaikydavo gausias šeimas. Žemdirbiai sugyveno taikiai – jie rengdavo talkas ir padėdavo vieni kitiems nuimti derlių. Be to, kaimynai, dažnai mokėję ir kokią nors smulkų amatą, pagelbėdavo vieni kitiems pasigaminti vežimus ir kitus žemės ūkio padargus.

Ir šiuo metu vietos gyventojai plėtoja žemės ūkį.

Javų pėdas simbolikoje reiškia derlių, turtą ir Žemės jėgas. Vežimas atspindi žemės ūkio darbus ir gerą susisiekimą – per Mastaičius nutiesta Via Baltica automobilių magistralė. Žalias herbo skydo laukas rodo

Mastaičius puslankiu gaubiantį mišką ir gražią Alšėnų apylinkių gamtą.

(Visas aprašas - dokumento kopija - yra 9 puslapyje)

AUTORĖS TEIKIAMA SPALVŲ, PIEŠINIO IR SKAIČIŲ SIMBOLIKA:

Žalia spalva – gamta, sveikata, atsinaujinimas, gyvastis, viltis, grožis, ramybė...

Auksinė (geltona) spalva - intelektas, branda, gerovė...

Javų pėdas – gausa, vaisinga Saulės ir dirvos sąjunga...

Vežimas su javų pėdais – Gyvenimo kelionė bendrystėje,

Taika, gerovė, žemės ūkio darbai, kaimynų talkos, pabaigtuvių dainos, kaimyniška bendrystė, dėkingumas Kūrėjui ir Žemei...

Surišimai (javų surišimas, drobyių prie rungo pririšimas) - jungtis, vieningumas, ryšys su visuma; ryšys su bendruomene, su visa Žmonija, ryšys su visa Kūrinija ir jos Kūrėju...

Skaičius 3 (3 javų pėdai po 3 javų varpas kiekviename) - išsipildymas; harmonija; trys dorybės – Tikėjimas, Meilė, Viltis; Trejybė - aukščiausias Dievybės simbolis; laiko tėkmė: praeitis, dabartis, ateitis...

Skaičius 9 (9 javų varpos) - amžinybė, tobulumas, pilnatvė...

MASTAIČIŲ HERBO APRAŠYMAS (atpasakojimas):

ŽALIAME HERBO SKYDO LAUKE – AUKSINIS VEŽIMAS SU JAME ESANČIAIS TRIMIS SURIŠTAIS STAČIAIS AUKSINIAIS JAVŲ PĖDAIS. KIEKVIENAME PĖDE – PO TRIS VARPAS.

(Apie herbo aprašymo (atpasakojimo) taisykles – 25 psl. apačioje)

**MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, ATLIKTAS RANKINIŲ BŪDU ANT A4 FORMATO
VATMANO LAPŲ, SPALVOTAS PLOKŠTUMAS DAŽAIS DENGIANČIUS TEPTUKU (originalo kopijos 11 - 14 psl.).
SPALVOTAS HERBO PIEŠINYS**

DAIL. VALERIJA KIŠKIENĖ
2015 M.

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

Mastaičių
herbo etalonas aprobuotas

20 15 m. 06 mėn. 18 d.

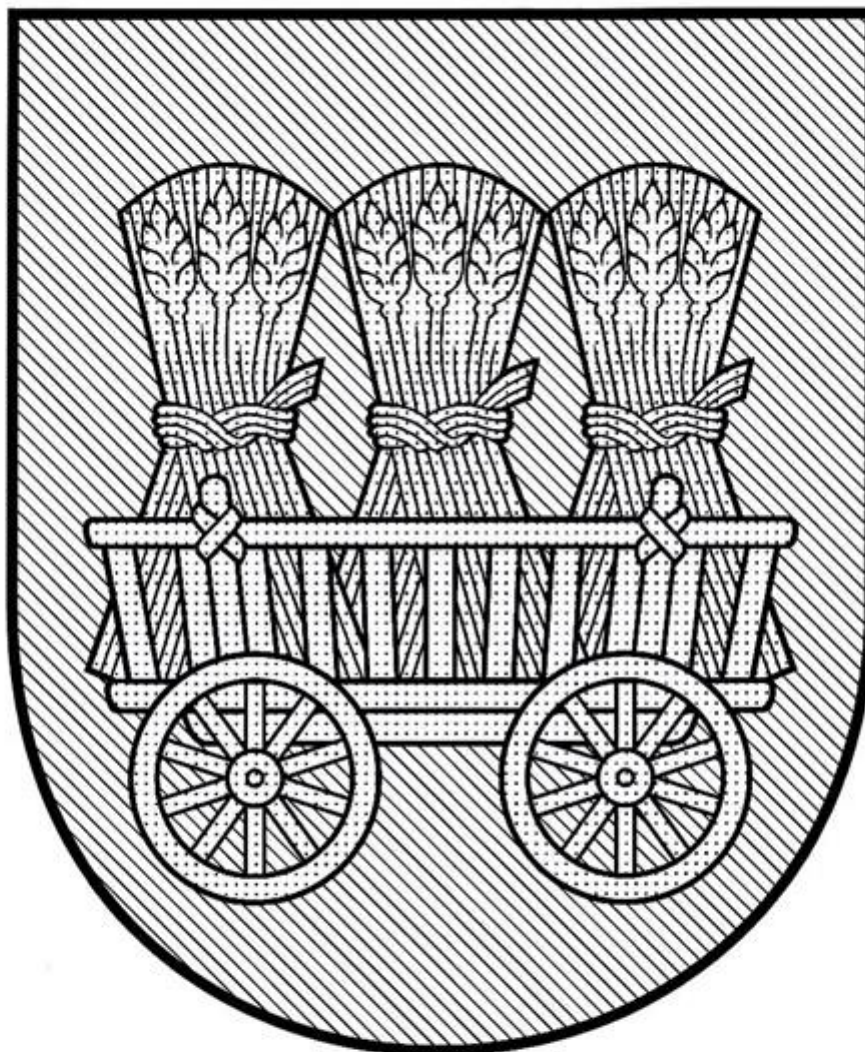
Protokolo Nr. 6K-6(490)

Pirmininkas *Rajis*

PASTABA: Etalono projekto originale auksinė herbo figūra – vežimas su 3 javų pėdais – rankiniu būdu (teptuku) padengta metalizuotu dažu – taip siekiant išgauti aukso efektą.

MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS,
ATLIKTAS ANT A4 FORMATO VATMANO LAPŲ (originalo kopijos 11 - 14 psl.).
NESPALVOTAS HERBO PIEŠINYS, GRAFIŠKAI ŽYMINTIS SPALVAS (ŠAFIRUOTĖ)

MASTAIČIAI

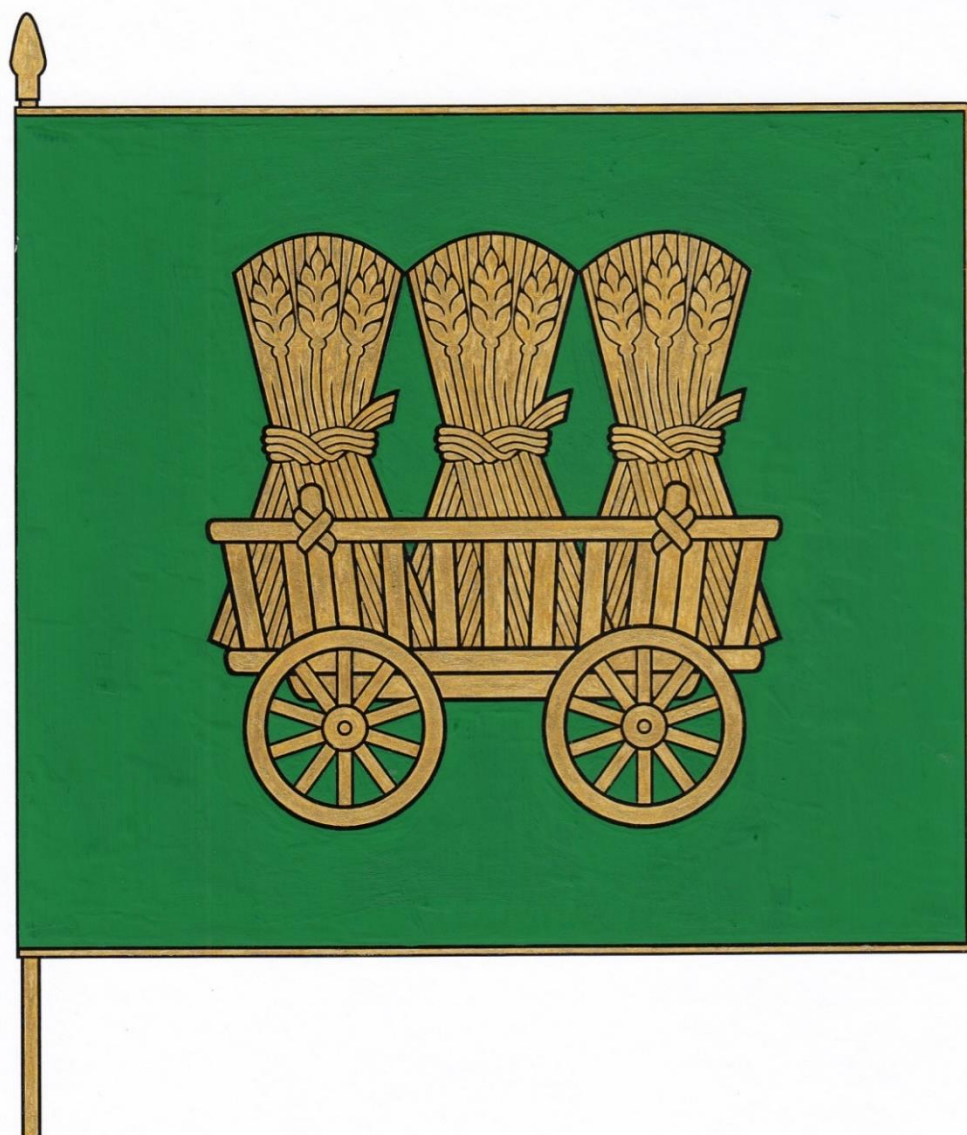

DAIL. VALERIJA KIŠKIENĖ
2015 M.

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA
Mastaičių
herbo etalonas aprobuotas
2015 m. 06 mėn. 18 d.
Protokolo Nr. 6K-6 (430)
Pirmininkas *Ras*

Pastaba: Sutartinio heraldikos spalvų ir metalų žymėjimo – šafiruotės – iššifravimą žr.:
Mastaičių herbo piešinyje 8 puslapyje apačioje

**MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, ATLIKTAS RANKINIŲ BŪDU ANT A4 FORMATO
VATMANO LAPŲ, SPALVOTAS PLOKŠTUMAS DAŽAIS DENGİANT TEPTUKU (originalo kopijos 11 - 14 psl.).
SPALVOTAS VĖLIAVOS PIEŠINYS**

DAIL. VALERIJA KIŠKIENĖ
2015 M.

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

Mastaičių
vėliavos projektas aprobuotas
20 15 m. 06 mėn. d.
Pirmininkas *Raib*

PASTABA: Etalono projekto originale vėliavoje esanti auksinė herbo figūra – vežimas su trimis javų pėdais – rankiniu būdu (teptuku) padengta metalizuotu dažu – taip siekiant išgauti aukso efektą.

**MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS,
ATLIKTAS ANT A4 FORMATO VATMANO LAPŲ (originalo kopijos 11 - 14 psl.).
ANTSPAUDO PIEŠINYS**

DAIL. VALERIJA KIŠKIENĖ
2015 M.

LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

Alaeny
antspaudų projektas aprobuotas
20 15 m. 06 mėn. d.
Pirmininkas *Raifb*

Pastaba: Kadangi antspaudui herbo figūra (vežimas su 3 javų pėdais) yra labai sumažinama, todėl herbo figūros piešinio viduje žymiai sumažinamas linijų kiekis.

MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, pateiktas CD laikmenoje (15 ir 16 puslapiuose)

MASTAIČIŲ HERALDIKA
herbo spalvotas piešinys
esant penkių spalvų spaudai

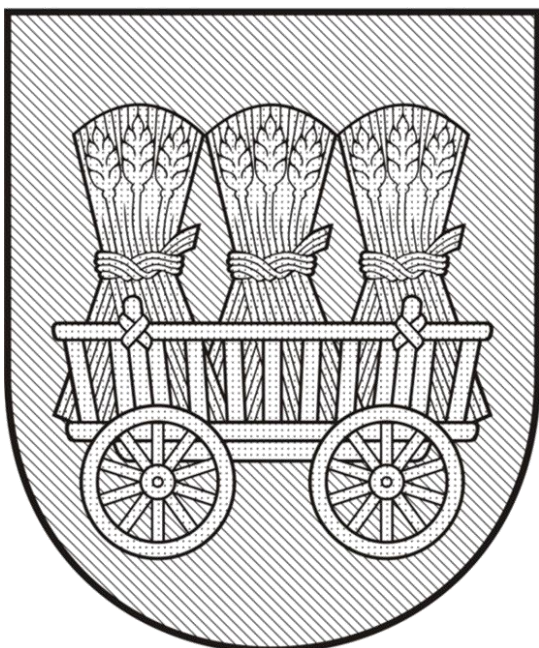
MASTAIČIŲ HERALDIKA
herbo spalvotas piešinys
esant keturių spalvų spaudai

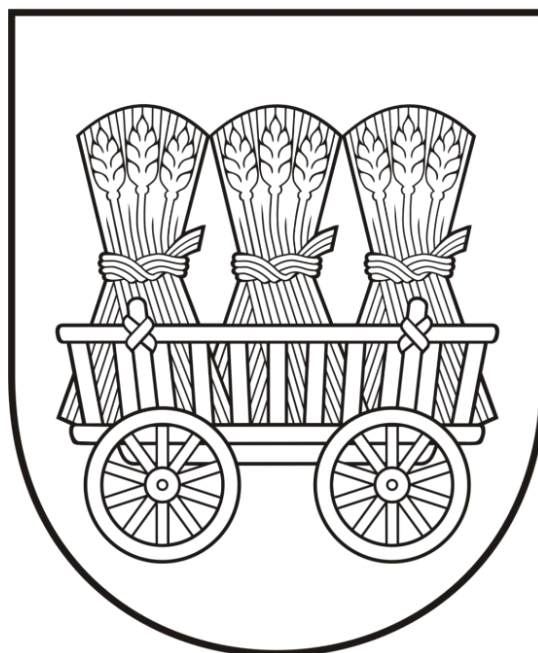
PASTABA: Šiame herbo piešinyje esančio auksinio vežimo su 3 javų pėdais spalva - spaudos dažais siekiama išgauti aukso efektą.

MASTAIČIŲ HERALDIKA
herbo nespalvotas piešinys grafiškai žymintis spalvas

MASTAIČIAI

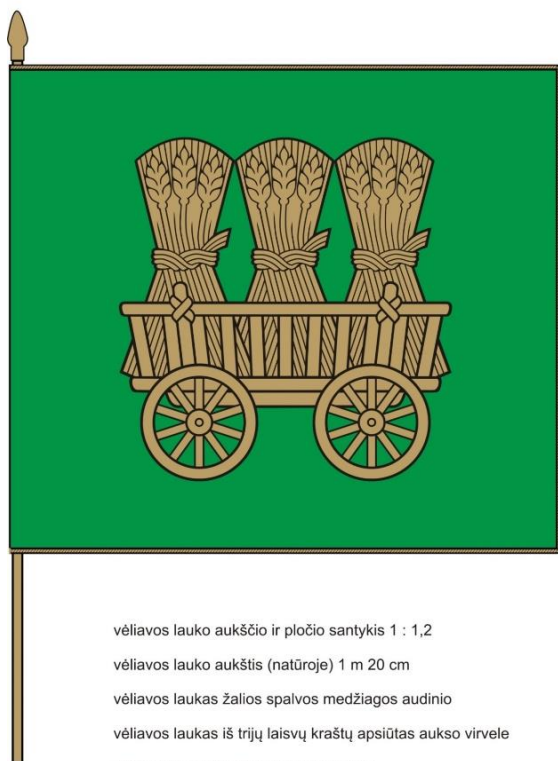

MASTAIČIŲ HERALDIKA
herbo linijinis piešinys

Pastaba: Sutartinio heraldikos spalvų ir metalų žymėjimo – šafiruotės – iššifravimą žr. Mastaičių herbo piešinyje 8 puslapyje apačioje

MASTAIČIŲ HERALDIKOS ETALONŲ KOMPLEKTAS, pateiktas CD laikmenoje (15 ir 16 puslapiuose)

MASTAIČIŲ HERALDIKA
REPREZENTACINĖ VĖLIAVA

vėliavos lauko aukščio ir pločio santykis 1 : 1,2
 vėliavos lauko aukštis (natūroje) 1 m 20 cm
 vėliavos laukas žalios spalvos medžiagos audinio
 vėliavos laukas iš trijų laisvų kraštų apsiūtas aukso virvele
 vėliavos lauko herbinė figūra siuvinėta
 vėliavos dydis reikalui esant proporcingai gali kisti

MASTAIČIŲ HERALDIKA
LAUKO VĖLIAVA

vėliavos lauko aukščio ir pločio santykis 1 : 1,2
 vėliavos lauko aukštis (natūroje) 1 m 10 cm
 vėliavos dydis reikalui esant proporcingai gali kisti

PASTABA: Šiame vėliavos piešinyje esančio auksinio vežimo su 3 javų pėdais spalva - spaudos dažais siekiama išgauti aukso efektą.

MASTAIČIŲ HERALDIKA
HERBO PROJEKTAS MAŽIEMS DYDŽIAMS (1)MASTAIČIŲ HERALDIKA
SPAUDO PROJEKTAS

PASTABA:
 Herbo projektą mažiems dydžiams reikia padaryti tik tokiems herbams, kurių figūros viduje yra daug linijų. Mastaičių herbas – kaip tik toks, todėl šalia rankiniu būdu atlikto herbo etalonų komplekto Heraldikos komisijai pateiktoje CD laikmenoje yra paruoštas mažo dydžio herbo piešinys, kuris 1) yra įkomponuotas antspaudė ir 2) naudojamas mažo dydžio herbe.

LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL LIETUVOS VALSTYBĖS HERBO“ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2008 m. balandžio 1 d. Nr. X-1471

Vilnius

(Žin., 1990, Nr. 17-439; 1991, Nr. 26-681; 1996, Nr. 33-805; 1997, Nr. 65-1536; 1998, Nr. 61-1735; 2003, Nr. 52-2314)

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos valstybės herbo“ nauja redakcija
Pakeisti Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl Lietuvos valstybės herbo“ ir jį išdėstyti taip:

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMAS
(17 – 22 psl.)

PAIMTA IŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO INTERNETO SVETAINĖS:
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.318092>

Pastaba: PABRAUKTA INFORMACIJA, REIKALINGA ŽINOTI NAUDOJANT MIESTELIŲ HERBUS

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos valstybės herbo ir nacionalinių simbolių aprašymą, taip pat jų ir kitų herbų bei herbinių ženklų kūrimo ir oficialaus naudojimo Lietuvos Respublikoje tvarką.
2. Šis įstatymas netaikomas privačių juridinių ir fizinių asmenų herbinių ženklų ir simbolikos sričiai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Lietuvos valstybės herbas** – Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas ir šiame įstatyme aprašytas oficialus valstybės simbolis, kurį gali naudoti šiame ir kituose įstatymuose nustatyti subjektai.
2. **Heraldika** – herbų, nacionalinių simbolių, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų tyrimo, kūrimo ir naudojimo sritis.
3. **Heraldinis projektas** – (toliau – **projektas**) teisės aktų nustatyta tvarka sukurtas ir patvirtintas piešinys, kurio pagrindu gaminamos herbinės vėliavos, herbiniai ženklai, herbiniai antspaudai ir kiti heraldikos objektai.
4. **Herbas** – teisės aktų nustatyta tvarka sukurtas ir patvirtintas valstybės, apskrities, savivaldybės, miesto, miestelio ar kaimo skiriamasis ženklas, skirtas simbolizuoti ir išskirti subjektą, kuriam jis sukurtas.
5. **Herbinė vėliava** – teisės aktų nustatyta tvarka sukurta ir patvirtinta vėliava, kurios pagrindą sudaro herbas arba herbo figūra ir jų spalvos.
6. **Herbinis antspaudas** – šio įstatymo nustatyta tvarka patvirtintas ženklas su Lietuvos valstybės, apskrities, savivaldybės, miesto, miestelio ar kaimo herbu, skirtas šių subjektų dokumentų tikrumui ir juos išdavusiam subjektui patvirtinti.
7. **Herbinis ženklas** – teisės aktų nustatyta tvarka sukurtas ir patvirtintas teisėjo, prokuroro, mero ar seniūno skiriamasis ženklas, skirtas šių asmenų pareigoms ar statusui pabrėžti.
8. **Herbo etalonas** – (toliau – **etalonas**) teisės aktų nustatyta tvarka sukurtas ir patvirtintas nekintamas herbo pavyzdys, kurio pagrindu gaminamos herbų kopijos, kuriami kitų heraldikos objektų projektai.

3 straipsnis. Herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų kūrimo ir naudojimo principai

1. Lietuvos Respublikos piliečiai, kiti asmenys privalo gerbti herbus, herbines vėliavas, herbinius ženklus, herbinius antspaudus.
2. Herbai, herbinės vėliavos, herbiniai ženkilai, herbiniai antspaudai turi atitikti savo etalonus ir projektus, šio įstatymo ir Lietuvos heraldikos komisijos patvirtintų heraldikos taisyklių nustatytus reikalavimus, būti tvarkingi, nenublukę, nesusidėvėję ir nesugadinti.
3. Herbuose, herbinėse vėliavose, herbiniuose ženkuose, herbiniuose antspauduose negali būti simbolių ar kitokių ženklų, kurie yra susiję su tautinės, rasinės, religinės, socialinės ar kitokios nesantaikos ar neapykantos skleidimu, taip pat prieštarauja moralei ar viešajai tvarkai, visuomenės dorovės normoms.
4. Kai naudojamas Lietuvos valstybės herbas, jam turi būti skiriama garbingiausia vieta.
5. Naudoti herbus, herbines vėliavas, herbinius ženklus, herbinius antspaudus, neatitinkančius savo etalonų ir projektų, taip pat pažeidžiant šį įstatymą ir kitus teisės aktus, draudžiama.
6. Teisėjo ir prokuroro herbinių ženklų naudojimo tvarką nustato šis ir kiti įstatymai.

ANTRASIS SKIRSNIS LIETUVOS VALSTYBĖS HERBAS IR NACIONALINIAI SIMBOLIAI

4 straipsnis. Lietuvos valstybės herbas ir jo aprašymas

1. Lietuvos valstybės herbas yra Vytis: herbiniu skydo raudoname lauke vaizduojamas baltas (sidabrinis) šarvuotas raitelis ant balto (sidabrinio) žirgo, laikantis dešinėje rankoje virš galvos iškeltą baltą (sidabrinį) kalaviją. Prie raitelio kairiojo peties kabo mėlynas skydas su dvigubu geltonu (auksiniu) kryžiumi. Žirgo balnas, gūnia, kamanos ir diržai mėlyni. Kalavijo rankena, kamanų žąslai, balno kilpa ir pentinas, makštys bei žirgo aprangos metaliniai sutvirtinimai ir pasagos geltoni (auksiniai). Lietuvos valstybės herbo etalono piešinys pateiktas šio įstatymo 1 priede.
2. Lietuvos heraldikos komisija rengia ir teikia Respublikos Prezidentui Lietuvos valstybės herbo etaloną, jį tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas Respublikos Prezidento teikimu. Lietuvos valstybės herbo etalonas saugomas įstatymo nustatyta tvarka.
3. Lietuvos valstybės herbo etalonas negali būti naudojamas kaip heraldinis pagrindas kitiems herbams ar simbolikai kurti. Kiti herbai negali būti tapatūs Lietuvos valstybės herbui.
4. Lietuvos valstybės herbas herbinėse vėliavose, herbiniuose ženkuose, institucijų ir įstaigų iškabose turi atitikti šio įstatymo 1 priede pateiktą Lietuvos valstybės herbo etalono piešinį.
5. Lietuvos valstybės herbas herbiniuose antspauduose, dokumentų blankuose, uniformų skiriamuosiuose ženkuose turi atitikti šio įstatymo 2 priede pateiktus Lietuvos valstybės herbo etalono adaptuotus pavyzdžius (piešinius).

5 straipsnis. Lietuvos valstybės herbo naudojimas

1. Lietuvos valstybės herbą dokumentų blankuose, herbiniuose antspauduose, antraštiniuose puslapiuose, institucijų ir įstaigų leidiniuose bei iškabose naudoja:
 - 1) Lietuvos Respublikos Seimas, jam atskaitingos valstybės institucijos, Seimo kanceliarija;
 - 2) Respublikos Prezidentas ir Respublikos Prezidento kanceliarija;
 - 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ministerijos, Vyriausybės įstaigos, įstaigos prie ministerijų, apskričių viršininkų administracijos, Vyriausybės atstovai ir Vyriausybės įgaliotiniai;
 - 4) Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas;
 - 5) Lietuvos Respublikos teismai, Nacionalinė teismų administracija;
 - 6) Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, teritorinės prokuratūros, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, jo teritorinės įstaigos ir specialios paskirties įstaigos prie Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba ir jos teritoriniai padaliniai, Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, teritorinės ir specializuotos policijos įstaigos;
 - 7) Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos ir šių atstovybių bei įstaigų padaliniai, taip pat specialiosios misijos, esančios užsienio valstybėse;
 - 8) Lietuvos heraldikos komisija;

9) valstybinės mokslo, tyrimo ir studijų institucijos bei švietimo įstaigos;
 10) savivaldybių, neturinčių nustatyta tvarka patvirtinto savivaldybės herbo, institucijos, savivaldybių institucijoms pavaldžios įstaigos, savivaldybės administracijos padaliniai, valstybės tarnautojai bei darbuotojai;

11) savivaldybių, turinčių nustatyta tvarka patvirtintą savo herbą, administracijos padaliniai, įgyvendinantys valstybines (perduotas savivaldybėms) funkcijas, seniūnai, įstatymų nustatyta tvarka atlikdami notarinius veiksmus ir tvirtindami oficialiesiems testamentams prilyginamus testamentus, kaimo gyvenamųjų vietovių ir miestų, kuriuose nėra civilinės metrikacijos įstaigų, seniūnijų (išskyrus savivaldybių centrų seniūnijas) seniūnai, registruodami mirtis;

12) notariai, antstoliai.

2. Lietuvos valstybės herbas naudojamas:

1) Respublikos Prezidento vėliavoje;

2) Lietuvos kariuomenės, jos pajėgų rūšių, junginių, dalinių, kitų savarankiškų karinių vienetų vėliavose ir štandartuose;

3) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjų ir kitų teismų teisėjų herbiniuose ženkluose, prokuroro herbiniame ženkle;

4) asmens tapatybės kortelėse, pasuose, vairuotojo, valstybės tarnautojo ir kituose oficialiuose pažymėjimuose bei dokumentuose;

5) Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka pastatuose, kuriuose vyksta balsavimas, vykdant rinkimus ir referendumus, taip pat Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintuose rinkimų ir referendumų dokumentuose;

6) valstybės sienos ženkluose.

3. Lietuvos valstybės herbas gali būti naudojamas:

1) Lietuvos banko blankų dokumentuose, herbiniame antspaude, iškaboje, antraštiniuose puslapiuose ir leidiniuose;

2) ant pinigų;

3) krašto apsaugos sistemos karių ir statutinių valstybės tarnautojų uniformų skiriamuosiuose ženkluose;

4) ant pašto ženklų.

4. Valstybės herbas nuolat iškabintas:

1) Lietuvos Respublikos Seimo posėdžių salėje;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžių salėje;

3) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo posėdžių salėje;

4) Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo, jo senato ir kitų teismų posėdžių salėse;

5) Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos posėdžių salėje;

6) Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko darbo kabinete;

7) Respublikos Prezidento rezidencijos darbo kabinete;

8) Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko darbo kabinete;

9) Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pirmininko darbo kabinete;

10) Lietuvos Respublikos teismų pirmininkų darbo kabinetuose;

11) Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro darbo kabinete;

12) Lietuvos banko valdybos pirmininko darbo kabinete;

13) Lietuvos Respublikos kariuomenės vado, lauko pajėgų vado, Gynybos štabo viršininko ir karinių dalinių vadų darbo kabinetuose;

14) Lietuvos Respublikos diplomatinėjų atstovybių ir konsulinių įstaigų bei jų padalinių, specialiųjų misijų, esančių užsienio valstybėse, vadovų darbo kabinetuose.

5. Lietuvos Respublikos įstatymuose gali būti numatyta ir kitų juridinių asmenų, turinčių teisę naudoti Lietuvos valstybės herbą, taip pat kitų Lietuvos valstybės herbo naudojimo atvejų.

6. Antspaudų su Lietuvos valstybės herbu apyvartos kontrolę nustato įstatymas.

6 straipsnis. Lietuvos nacionaliniai simboliai

1. Lietuvos istoriniai nacionaliniai simboliai yra dvigubas kryžius ir Gediminaičių stulpai. Jų etalonus Lietuvos heraldikos komisijos teikimu tvirtina Respublikos Prezidentas.

2. Dvigubas kryžius vaizduojamas geltonas (auksinis) mėlyname skyde ir yra sudedamoji Lietuvos valstybės herbo dalis. Šis simbolis gali būti naudojamas ir savarankiškai tiek su skydu, tiek be jo.

3. Gediminaičių stulpai vaizduojami geltoni (auksiniai) raudoname skyde arba be jo.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų simbolių etalonus saugo Lietuvos heraldikos komisija. Kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos šiuos simbolius gali naudoti tik suderinusios jų projektus su Lietuvos heraldikos komisija.

TREČIASIS SKIRSNIS. KITI HERBAI IR HERBINIAI ŽENKLAI

7 straipsnis. Apskrities herbas

1. Apskrities herbą apskrities viršininkas ir jo įsteigtos įstaigos naudoja reprezentacinėms reikmėms, taip pat organizuojant apskrities renginius.
2. Kiti asmenys gali naudoti apskrities herbą tik turėdami apskrities viršininko sutikimą, išskyrus atvejus, kai apskrities herbas ar jo atvaizdas naudojami leidybos, mokslo ir visuomenės informavimo srityse.

8 straipsnis. Savivaldybės, miesto, miestelio ir kaimo herbas

1. Savivaldybės herbą savivaldybės tarybos nustatyta tvarka naudoja savivaldybės institucijos, įstaigos, savivaldybių administracijos padaliniai ir valstybės tarnautojai bei darbuotojai.
2. Savivaldybės herbas yra jos centro herbas. Kai savivaldybės centras nėra savivaldybės teritorijoje, savivaldybės herbas yra didžiausio savivaldybės teritorijoje esančio miesto herbas arba kitas patvirtintas herbas. Šiuo atveju sprendimą dėl savivaldybės herbo priima savivaldybės taryba.
3. Savivaldybės herbas naudojamas savivaldybės institucijų, įstaigų ir savivaldybės administracijos padalinių, kurie neturi įstatymo nustatyta tvarka patvirtintų herbų, savivaldybės vėliavoje, herbinuose antspauduose, dokumentų blankuose, iškabose, merų ir seniūnų ženkluose. Savivaldybės institucijos, įstaigos pavadinimas herbiniame antspaude, dokumentų blanke ir iškaboje turi sutapti.
4. Savivaldybės herbas yra savivaldybės nematerialusis turtas. Kiti asmenys jį gali naudoti tik savivaldybės tarybos nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai herbas ar jo atvaizdas naudojami leidybos, mokslo ir visuomenės informavimo srityse.
5. Miesto, miestelio ir kaimo herbo naudojimo tvarką nustato savivaldybės taryba.
6. Mero ženkle ir seniūno ženkle atvaizduojamas atitinkamos savivaldybės miesto, miestelio ar kaimo herbas.
7. Antspaudų su savivaldybės herbu apyvartos kontrolę nustato įstatymas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS. HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ ETALONAI IR PROJEKTAI

9 straipsnis. Herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų, herbinių antspaudų etalonai ir projektai

1. Šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinti herbu, herbinių vėliavų, herbinių ženklų, herbinių antspaudų etalonai ir projektai yra oficialūs dokumentai, patvirtinantys herbu, herbinių vėliavų, herbinių ženklų, herbinių antspaudų tapatumą jų etalonams ir projektams. Jų pagrindu gaminami atitinkami herbai, herbinės vėliavos, herbiniai ženklai, herbiniai antspaudai.
2. Vienas etalono ir projekto egzempliorius saugomas Lietuvos heraldikos komisijoje, kitas – pas herbo ar herbinio ženklo naudotoją.
3. Teisėjo ir prokuroro herbinių ženklų etalonai ir projektai saugomi Lietuvos heraldikos komisijoje.

10 straipsnis. Etalonų ir projektų tvirtinimas ir derinimas

1. Apskričių, savivaldybių, miestų, miestelių ir kaimų herbų etalonus Lietuvos heraldikos komisijos teikimu tvirtina Respublikos Prezidentas.
2. Savivaldybių patvirtintų herbu pagrindu jų herbinių vėliavų, herbinių antspaudų, taip pat merų ir seniūnų ženklų projektus, suderinusi su savivaldybės taryba, tvirtina Lietuvos heraldikos komisija.
3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjų, kitų teismų teisėjų herbinio ženklo etaloną ir projektą, suderinęs su Lietuvos heraldikos komisija, tvirtina Respublikos Prezidentas.
4. Prokurorų herbinio ir prokuroro ženklo, garbės ar kitų pasižymėjimo ženklų etalonus ir projektus, suderinęs su Lietuvos heraldikos komisija, tvirtina Respublikos Prezidentas.
5. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, mokslo ir studijų institucijos, valstybės pareigūnai, kurie pagal įstatymus ir kitus teisės aktus turi teisę naudoti herbus, herbines vėliavas, herbinius ženklus, herbinius antspaudus, derina jų etalonus ir projektus su Lietuvos heraldikos komisija.
6. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, išduodančios oficialius dokumentus: asmens tapatybės korteles, pasus, valstybės tarnautojų pažymėjimus, vairuotojo pažymėjimus ir kitus dokumentus, kuriuose yra naudojamas Lietuvos valstybės herbas ir (ar) savivaldybės herbas, derina šių dokumentų pavyzdžius su Lietuvos heraldikos komisija.
7. Valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ar kiti subjektai, savo uniformų skiriamuosiuose ženkluose naudojantys Lietuvos valstybės herbą, nacionalinius simbolius, kitus herbinius ženklus, taip pat garbės ar pasižymėjimo ženklus, numatytus įstatymuose ar kituose institucijų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, derina jų projektus su Lietuvos heraldikos komisija.

11 straipsnis. Patvirtintų etalonų patikslinimas arba pakeitimas

1. Patikslinti arba pakeisti patvirtinto herbo etalono figūrą ar spalvas galima tik turint Lietuvos heraldikos komisijos ir etaloną patvirtinusios institucijos pritarimą dėl tokio keitimo tikslingumo (nauja ikonografinė medžiaga, herbo keitimo pagrįstumą patvirtinantys istorijos šaltiniai).
2. Patikslintas arba pakeistas etalonas ir jo pagrindu parengti projektai tvirtinami šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

PENKTASIS SKIRSNIS LIETUVOS HERALDIKOS KOMISIJA

12 straipsnis. Lietuvos heraldikos komisija

1. Lietuvos heraldikos komisija (toliau – Komisija) yra Respublikos Prezidento sudaryta ir jam atskaitinga valstybės institucija.
2. Komisija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, kitais teisės aktais ir Respublikos Prezidento patvirtintais Komisijos nuostatais.
3. Kalendoriniams metams pasibaigus, Komisija per du mėnesius parengia savo veiklos metų ataskaitą, ją pateikia Respublikos Prezidentui ir viešai paskelbia.

13 straipsnis. Komisijos sudarymas

1. Komisiją sudaro devyni nariai. Jos pirmininką ir pavaduotoją šešeriems metams ir kitus narius penkeriems metams skiria Respublikos Prezidentas. Komisijos narių kadencijų skaičius neribojamas.
2. Komisijos nariais gali būti skiriami tik nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir ne mažesnį kaip trejų metų heraldikos ar jai artimos srities mokslinio ar praktinio darbo patirtį.
3. Komisijos vadovas yra Komisijos pirmininkas. Pirmininko nesant jo pareigas eina Komisijos pirmininko pavaduotojas.
4. Komisijos pirmininkas ir nariai iš pareigų atleidžiami:
 - 1) pasibaigus kadencijai, jeigu nebuvo paskirti naujai kadencijai;
 - 2) atsistatydinę savo noru;
 - 3) išrinkti arba paskirti į kitas pareigas, pagal įstatymus nesuderinamas su Komisijos nario pareigomis;
 - 4) dėl sveikatos būklės, jei teisės aktų nustatyta tvarka nustatoma, kad Komisijos narys negali eiti pareigų;
 - 5) kai jiems įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis.
5. Komisijos nariams už darbą mokama įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Komisijos funkcijos, uždaviniai ir teisės

1. Komisija:

- 1) formuoja darnią Lietuvos Respublikos heraldikos sistemą;
- 2) koordinuoja Lietuvos valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, teismų, mokslo ir studijų institucijų, valstybės pareigūnų, kurie įstatymų nustatyta tvarka gali turėti herbinį ženklą, istorinių ir naujų herbų, herbinių vėliavų, herbinių antspaudų ir kitų herbinių ženklų kūrimą;
- 3) sprendžia bendruosius heraldikos norminimo klausimus, atsižvelgdama į Lietuvos heraldikos tradicijas, tarptautinę patirtį ir heraldikos mokslo tendencijas;
- 4) ugdo pagarbą heraldikos simbolikai, propaguoja heraldikos žinias;
- 5) nustato taisykles, reglamentuojančias herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų kūrimą;
- 6) vykdo kituose įstatymuose ir teisės aktuose nustatytus uždavinius.

2. Komisija, vykdydama šio straipsnio 1 dalyje nustatytus uždavinius:

- 1) teikia Respublikos Prezidentui išvadas ir pasiūlymus dėl parengtų etalonų tvirtinimo;
- 2) derina ir tvirtina projektus;
- 3) prižiūri herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų naudojimą;
- 4) valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, mokslo ir studijų institucijų prašymu teikia išvadas dėl pagamintų herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų tapatumo jų etalonams ir projektams;
- 5) kaupia Komisijos archyvu perduotus patvirtintus etalonus, projektus, surinktą rašytinę ir ikonografinę medžiagą, tyrimus ir užtikrina jų apsaugą;
- 6) renka ir tiria Lietuvoje ir užsienio valstybėse esančią Lietuvos heraldikos medžiagą;
- 7) konsultuoja istorinių herbų atkūrimo ir naujų herbų, taip pat herbinių vėliavų, herbinių ženklų, herbinių antspaudų kūrimo, naudojimo ir propagavimo klausimais, teikia metodinę paramą herbų, herbinių vėliavų, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų kūrėjams ir tyrėjams.

3. Komisija, vykdydama šio straipsnio 1 dalyje nustatytus uždavinius ir atlikdama šio straipsnio 2 dalyje nustatytas funkcijas, turi teisę:

- 1) neatlygintinai gauti ir rinkti informaciją iš visų Lietuvos Respublikos institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų apie heraldikos objektų naudojimą;
- 2) neatlygintinai naudotis valstybės archyvuose, muziejuose ir bibliotekose saugoma istorine heraldikos medžiaga istoriniams herbams atkurti;
- 3) teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, teismų, mokslo ir studijų institucijų, valstybės pareigūnų posėdžiuose ir pasitarimuose, kuriuose svarstomi su Lietuvos heraldika susiję klausimai, teikti pasiūlymus, kaip spręsti šiuos klausimus;
- 4) rengti heraldikos leidinius ir parodas.

4. Komisijos veiklą užtikrina Respublikos Prezidento kanceliarija.

**ŠEŠTASIS SKIRSNIS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

15 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimo priežiūra

1. Šio įstatymo įgyvendinimą prižiūri Komisija, savivaldybėse – savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgalioti asmenys, krašto apsaugos ir vidaus reikalų sistemų savarankiškuose kariniuose daliniuose ir padaliniuose – atitinkamai krašto apsaugos ministras ar vidaus reikalų ministras arba jų įgalioti asmenys.
2. Už Lietuvos valstybės herbo, herbinių ženklų ir herbinių antspaudų naudojimą valstybės institucijose, įstaigose yra atsakingi:
 - 1) Lietuvos Respublikos Seime – Seimo kancleris;
 - 2) Respublikos Prezidento institucijoje – Respublikos Prezidento kanceliarijos kancleris;
 - 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybėje – Vyriausybės kancleris;
 - 4) Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme, Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme, Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme – teismo kancleris, kituose teismuose – teismo pirmininkas;
 - 5) kitose valstybės institucijose ir įstaigose, Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse, konsulinėse įstaigose ir specialiosiose misijose – jų vadovai.
3. Herbų gamybą kontroliuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir kitais norminiais teisės aktais.

16 straipsnis. Atsakomybė

1. Asmenys, pažeidę šį įstatymą, atsako įstatymų nustatyta tvarka.
2. Lietuvos valstybės herbo išniekinimas baudžiamas įstatymų nustatyta tvarka.“

2 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, jos įgaliotos ir kitos valstybės institucijos priima šiam įstatymui įgyvendinti būtinus teisės aktus.

3 straipsnis. Įstatymų ir kitų teisės aktų pripažinimas netekusiais galios

Įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios:

- 1) Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl miestų herbų tvirtinimo“ (Žin., 1993, Nr. 5-88);
- 2) Lietuvos Respublikos savivaldybių atributikos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 33-803; 2003, Nr. 54-2370);
- 3) Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos heraldikos komisijos statuso“ (Žin., 1995, Nr. 6-108);
- 4) Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimas „Dėl Lietuvos valstybės herbo etalono naudojimo“ (Žin., 1992, Nr. 11-284).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

TRUMPAI - APIE HERALDIKĄ

23 – 25 psl. labai glaustai pateikiama informacija – surinkta iš mokslinių darbų, straipsnių, knygų apie heraldiką ir iš Vikipedijos.

BENDROSIOS HERALDIKOS NUOSTATOS

- Plačiaja prasme **heraldika** – herbų kūrimas ir su jais susijusių teisinių santykių aiškinimas.
- **Istorinė heraldika** – specialioji istorijos disciplina, tirianti herbus, kaip istorijos šaltinius.
- **Dailėje heraldika** – herbų menas.
- **Heraldika prasmingai papildo krašto kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą.**
- **Herbas skirtas ne vien tik vietos gyventojams. Jis reprezentuoja miestą, kraštą, šalį, jos kultūrą ir heraldiką svetur, todėl herbe įprasminta idėja turi būti nepriekaištinga.**
- Herbas yra simbolis, todėl ant jo nėra šomas valstybės, miestelio ar kaimo pavadinimas. (Tik pagal heraldikoje nustatytą spalvų žymėjimo grafiniu būdu sistemą - šafiruotę - atliktame herbo etalono piešinyje virš skydo didžiosiomis raidėmis rašomas vietovės pavadinimas).
- Heraldikoje herbas yra pagrindinė ir svarbiausia dalis, o vėliava ir antspaudas yra iš herbo išvestiniai dalykai, t.y. vėliavoje ir antspaude vaizduojamas jau sukurtas herbas arba jau sukurtas herbo figūra (simbolis).
- Herbas gali būti vaizduojamas vėliavose, skyduose, monetose, antspauduose, ant pastatų, buitinių daiktų, knygų ir kt.

IŠ HERALDIKOS ISTORIJS

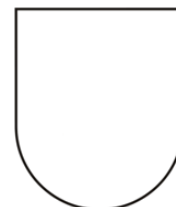
- Heraldikos tyrinėtojai teigia, kad herbai atsirado Viduramžiuose (XII a) kaip riterių skiriamieji ženklai (skyde, vėliavoje, ant žirgo gūnios). Kiek vėliau herbus kaip skiriamuosius ženklus pradėjo naudoti miestai, amatų cechai, universitetai, kilmingi asmenys ir kt.
- Viduramžiais Europoje labai svarbios buvo vyriausiojo **heroldo** - **heroldmeisterio** - pareigos. **Heroldai** buvo pirmųjų Europos **herbų** (herbų sąvadų knygos) sudarytojai, heraldikos taisyklių kūrėjai, jie vadovavo herbų kūrimui, viešai pristatydavo herbus ir jų savininkus.
- Teisę suteikti herbą turėjo imperatoriai arba karaliai.
- Pagal tarptautines tradicijas miestams ir miesteliams naujus herbus gali suteikti (patvirtinti) tik aukščiausioji valstybės valdžia.

BENDRIEJI HERALDIKOS KŪRIMO PRINCIPAI

- Herbai kuriami pagal griežtas **heraldikos taisykles**. Be to, kad rezultatas būtų geresnis, herbą kuriančiam dailininkui tenka atsižvelgti į Heraldikos Komisijos narių - dailininkų ir istorijos specialistų – pastabas. Yra priimta, kad dailininkai visada turi ką pasakyti apie kolegos darbą.
- Dailininkas turi savo darbo stilių, specifiką, tačiau, kuriant herbą, turi jį atsisakyti ir vadovautis tik heraldikos kūrimo specifika ir reikalavimais. Gera valstybės heraldika yra tada, kai nepaisant to, kad ją kuria ne vienas dailininkas, atrodo **vientisa**.
- Kurdamas herbą, dailininkas nueina ilgą ieškojimų kelią nuo idėjos iki galutinio rezultato. Kartais jam tenka padaryti kelias dešimtis eskizų, kol vienas iš jų virsta herbo etalonu. Sukurti gerą herbą nėra paprasta. Net heraldikos klestėjimo laikais ne kiekvienas dailininkas imdavosi šio darbo.

APIE NAUJŲ HERBŲ KŪRIMĄ IR SENŲJŲ ISTORINIŲ HERBŲ ATKŪRIMĄ LIETUVOJE

- Lietuvoje miestų, miestelių ir kaimų herbų kūrimui vadovauja **Lietuvos Heraldikos komisija** – Lietuvos heraldikos institucija, esanti Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos dalis.
- Lietuvos Heraldikos komisijoje dirba 2 sričių specialistai: **dailininkai ir istorikai**. Jie su vietovės bendruomenės atstovais aptaria heraldikos idėją ir konsultuoja herbo etaloną kuriantį dailininką.
- Dailininko sukurtą heraldikos etalonų komplektą Lietuvos Heraldikos komisija aprobuoja ir teikia LR Prezidentui patvirtinimui.
- **Herbas įsigalioja tik tada, kai jį dekretu patvirtina Respublikos Prezidentas.**
- Išlikusių Lietuvos herbynų yra labai nedaug. Pagrindinis heraldikos šaltinis Lietuvoje yra antspaudai.
- Lietuvoje miestams, turėjusiems senuosius istorinius herbus, jie atkuriami pagal valdovų privilegijų (taip vadinosi herbo įteisinimo teisinis aktas) duomenis bei išlikusių ikonografinę medžiagą, o herbų neturėjusiems miestams ir miesteliams kuriami nauji herbai.
- Atkuriant istorinius ir kuriant naujus Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų herbus, vengiama pompastikos, išorinio puošnumo, pagrindinis dėmesys skiriamas profesionaliam herbo figūros vaizdavimui, dėl to šiuolaikinėje Lietuvos heraldikoje beveik nėra didžiųjų herbų, turinčių gausius papuošimus aplink skydą – šia prasme Lietuvos heraldikos kūrėjai yra Šiaurės ir Vidurio Europos miestų heraldikos tradicijų puoselėtojai.
- Herbo skydo išvaizda pagal epochų stilius daug kartų keitėsi. Lietuvoje nuo 1989 m. imta naudoti vienas unifikuotas vėlyvosios gotikos laikų (suapvalinta apačia vertikalus stačiakampis) skydas (*pav. – dešinėje*). Laikoma, kad ši skydo forma siekia mūsų krašto heraldikos ištakas.

KELETAS SVARBIAUSIŲ HERBO ETALONO KŪRIMO TAISYKLIŲ (24 – 25 psl.)

HERBINIS SKYDAS

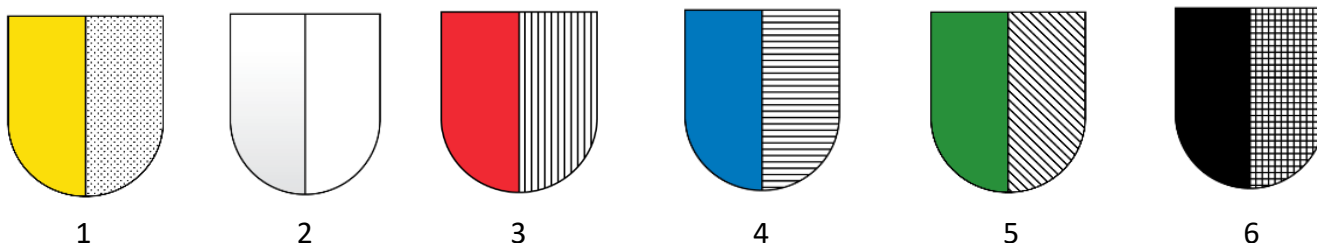
- Herbo pagrindas yra **herbinis skydas**.
- Skydo paviršius, ant kurio vaizduojamas simbolis, vadinamas **skydo lauku**.

SPALVOS IR METALAI

- Spalvos heraldikoje skirstomos į dvi grupes: **1) į spalvas tikrąja to žodžio prasme ir 2) metalus**. Klasikinėje heraldikoje naudojamos **4 grynos (t.y. be atspalvių ir be laipsniškų šviesėjimų - tamsėjimų) spalvos: mėlyna, raudona, žalia, juoda, ir 2 metalai: auksas ir sidabras**. Metalai kartais gali būti pakeisti spalvomis: **auksas gali būti pakeistas geltona spalva, o sidabras - balta**. Nors vėliau heraldikoje atsirado dar keletas spalvų, ir nedraudžiama naudoti visas heraldikoje žinomas spalvas, bet geras skonis reikalauja laikytis 4 klasikinių minėtų spalvų ir 2 metalų - aukso ir sidabro.
- Klasikinėje heraldikoje iš seniai laikomasi taisyklės, kurioje reikalaujama nedėti metalo ant metalo ir spalvos ant spalvos. Pavyzdžiui, jeigu skydo laukas raudonas, mėlynas, žalias arba juodas - ant jo esančios figūros gali būti tik metalinės, t.y. sidabrinės arba auksinės. O metaliniame skyde figūros dengiamos tik spalvomis (raudona, mėlyna, juoda arba žalia), o ne kitu metalu. (Tiesa, XVIII a. pabaigoje, heraldikos *smukimo* laikotarpyje aptinkama heraldikos taisyklių nesilaikymo, todėl atkuriant šio laikotarpio herbus ir siekiant išsaugoti istorinį epochos palikimą, tenka palikti heraldikos taisykles pažeidžiančius spalvų derinius).
- Žmogaus kūnas heraldikoje žymimas natūralia kūno spalva.
- Skydo krašto kontūras ir figūros išoriniai bei vidiniai kontūrai visada yra piešiami tik juoda spalva ir turi atitikti linijų storio reikalavimus.

ŠAFIRUOTĖ

• Nespaltotoje spaudoje ar kitais atvejais, kai reikia perteikti herbo spalvas, o tam nėra galimybių, naudojama nuo XVII amžiaus heraldikoje galiojanti **spalvų ir metalų žymėjimo sistema – šafiruotė, šafiravimas**. Šafiruotėje kiekviena heraldikos spalva ir kiekvienas heraldikos metalas turi savo **žymėjimo kodą** baltame skydo lauke iš juodų linijų, brūkšnelių, taškų. Pagal šios žymėjimo sistemos spalvų kodus ruošiamas heraldikos komplekto nespaltotas piešinys, grafiškai žymintis spalvas. (Tik virš šafiruotės būdu atlikto herbo etalono skydo rėdžiosiomis raidėmis ašomas vietovės pavadinimas).

1 ir 2 pav. - heraldikos **metalų** - aukso (1 pav.) ir sidabro (2 pav.) grafinis žymėjimas;
3, 4, 5 ir 6 pav. - heraldikos **spalvų** grafinis žymėjimas

HERBO FIGŪRA (FIGŪROS)

- Herbo skydo lauke pavaizduoti simboliai vadinami **herbo figūromis**
- Kuriant naują miesto (miestelio) heraldiką, skydo lauke herbo simbolis išreiškiamas augalų, gyvūnų, fantastinių būtybių, darbo įrankių ir kt. piešiniais. Herbas turi būti aiškus, lengvai įsimenamas, todėl jame reikia naudoti kuo mažiau skirtingų simbolių. Geriausia – viena figūra - kad būtų lengviau įsiminti (arba kelios vienodos figūros).
- Kartais, esant būtinumui, skydas dalijamas į laukus, ir į kiekvieną lauką dedama po figūrą - toks figūrų komponavimas neprieštarauja heraldikos reikalavimams bei Lietuvos istorinėms tradicijoms.
- Herbuose vaizduojami gyvūnai, paukščiai, raiteliai ar fantastinės būtybės turi judėjimo kryptį: herbiniam skyde jos dažniausiai vaizduojamos žiūrinčios į dešinę pusę (į herbą žiūrinčio asmens – kairė pusė). Ši kryptis atsirado herbų kūrimo pradžioje dėl konkrečios skydo vietos: raitelis, jodamas link priešininko, herbinį skydą laikė prie kairiojo peties. Jame pavaizduota figūra privalėjo drąsiai žvelgti į priekį. Tad judančios figūros visuose teisingai sukurtuose herbuose turi būti vaizduojamos žiūrinčios į dešinę pusę.
- Heraldikoje herbo dešinė ir kairė nustatoma žiūrint iš herbo skydo pusės, o ne iš žiūrovo pusės: herbo dešinė yra į herbą žiūrinčio asmens kairėje, o kairė – dešinėje. (Į herbą reikia žiūrėti kaip į priešais – priekiu - stovintį žmogų: kur jo dešinė - ten ir herbinio skydo dešinė pusė).
- Herbiniam skyde esančios figūros vaizdavimas galimas ir priekiu į žiūrovą.

HERBO APRAŠYMAS (ATPASAKOJIMAS)

Herbo žodinis apibūdinimas taip pat turi taisykles.

Herbo aprašymas (atpasakojimas) pagal heraldikos taisykles - **blazonavimas** (pranc. blason – herbas). Norint teisingai blazonuoti (aprašyti) herbą, reikia žinoti tam tikras herbo sudėtinės dalis bei svarbiausius terminus, laikytis heraldinio nuoseklumo: pradžioje įvardijami pagrindiniai herbo elementai ir jų savybės, po to palaipsniui pereinama prie mažiau reikšmingų. Toks tikslus herbo aprašymas leidžia perteikti /perskaityti / herbą, nenaudojant vaizdinių priemonių.

MASTAIČIŲ HERBO APRAŠYMAS PAGAL ŠIAS TAISYKLES:

ŽALIAME HERBO SKYDO LAUKE – AUKSINIS VĖŽIMAS SU JAME ESANČIAIS TRIMIS SURIŠTAIS STAČIAIS AUKSINIAIS JAVŲ PĖDAIS. KIEKVIENAME PĖDE – PO TRIS VARPAS.